

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงเป็นศูนย์รวมแห่งจิตใจและเชื่อมความสามัคคีของปวงชนทั้งชาติให้สามานฉันท์เป็นหนึ่งเดียวกันทรงเป็นองค์ศาสนูปถัมภก และทรงเปรียบเสมือนสัญลักษณ์เชื่อมระหว่าง “ความรักชาติ” และ “การศรัทธาในศาสนา” ตลอดทั้งทรงเป็นสัญลักษณ์ของความดีเลิศแห่งเอกลักษณ์ของชาติ การสืบทอดจารีตประเพณี ความมั่นคงแห่งระบอบการปกครอง และความหวังแห่งอนาคตของชาติไทยและของโลก นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเถลิงถวัลย์ราชสมบัติ เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน พุทธศักราช 2489 ถึงปัจจุบัน ถือได้ว่ายั่งยืนนานที่สุดในประวัติศาสตร์ของชาติไทย พระองค์ทรงดำรงไว้ซึ่ง “ธรรม” ทั้งปวงและทรงเปรียบประดุจแสงสว่างที่คอยส่องนำทางการพัฒนาประเทศให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนมาโดยตลอดเวลานับยาวนานนี้ด้วยมีพระปณิธานอันแกร่งกล้าที่จะทรงเสียดสละประโยชน์ส่วนพระองค์เพื่อพสกนิกรชาวไทยทั้งมวลโดยไม่ทรงแบ่งแยกสถานะ ศาสนา ชาติพันธุ์ หรือหมู่เหล่า และทรงถือว่าทุกข์ของพสกนิกรคือทุกข์ของพระองค์ จึงได้ทรงอุทิศพระวรกายทุ่มเทพระสติปัญญา และพระราชทรัพย์ในการบำเพ็ญพระราชกรณียกิจหลากหลายนานัปการด้วยพระวิริยะอุตสาหะ ทั้งพระราชทานคำสอนและมีพระจริยวัตรอันเป็นแบบอย่างที่ดีงาม ซึ่งล้วนแต่นำประโยชน์สุขมาสู่พสกนิกรชาวไทยทั้งชาติสมดังที่ได้พระราชทานพระปฐมบรมราชโองการเป็นพระราชสัตยาธิษฐานเนื่องในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พุทธศักราช 2493 ที่ว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2549, หน้า 1-3)

จะเห็นได้ว่าการบริหารประเทศนั้นต้องอาศัยหลักธรรมเข้ามาประยุกต์ใช้กับทุกๆ ด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เนื่องจากการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ ต้องอาศัยบุคคลที่ได้รับการศึกษาและผ่านการอบรมคุณธรรมจริยธรรมมีจิตสำนึกที่ดีเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาทุกด้านจึงให้ความสำคัญต่อการศึกษาเป็นอย่างมาก แต่การศึกษาจะมีบทบาทในการพัฒนาประเทศมากน้อยเพียงใดนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพและ

ประสิทธิผลในการบริหารจัดการศึกษา เพราะการบริหารจัดการการศึกษานั้นเป็นกระบวนการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้มีคุณภาพในการพัฒนาประเทศ

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมจักรวรรดิวัตรกับการบริหารงานตามหลักอิสลามนี้เป็นการบริหารที่เน้นหลักธรรมสำหรับผู้บริหารโดยตรง เป็นการบริหารเพื่อสร้างคุณธรรมให้เกิดขึ้นกับบุคคล ดังที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชพระราชนิพนธ์ พระราชดำรัสแก่คณะครูและนักเรียน เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ.2524 ตอนหนึ่งว่า “การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิดความประพฤติและคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วน ล้วนพอเหมาะกันทุกๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวต่อไปได้โดยตลอด” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2524, คำนำ) กว่า 30 ปีแล้วที่พระบรมราโชวาทได้ทรงตรัสไว้เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา เพื่อให้การศึกษาของไทยมีคุณภาพและสามารถสร้างบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องตามหลักธรรม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นกฎหมายที่ว่าด้วยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการกำหนดแนวทางการศึกษา มาตรฐานการศึกษา และการประกันคุณภาพการศึกษา มีทั้งหมด 9 หมวด โดยเฉพาะหมวด 6 ว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมาตรา 47 ระบุให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก จะมีการประเมินทั้งด้านผู้บริหาร ครู และนักเรียน โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาจัดเป็นมาตรฐานด้านปัจจัย ตามมาตรฐานที่ 19 ที่ระบุว่า “ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี” โดยต้องเป็นผู้บริหารที่อุทิศตนให้กับการปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีความเมตตา กรุณา มีความรับผิดชอบ ยุติธรรม ซื่อสัตย์ มีการครองตนที่ดี ไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข สิ่งเสพติด และมาตรฐานที่ 20 ที่ระบุว่าผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการเป็นผู้บริหารโดยมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง มีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์และเป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้อง มีความเป็นประชาธิปไตย (รุ่ง แก้วแดง, 2547, หน้า 27)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 5) มาตรา 6 บัญญัติไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และ

คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” เป็นการสนับสนุนให้นำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต

อิมรอน บินยูซุฟ และอલી บินอิบรอฮีม (2553, หน้า 1-3) กล่าวว่า คำว่า “อิสลาม” เป็นภาษาอาหรับ หมายถึงการนอบน้อมหรือมอบตนจำนวนต่ออัลลอฮ์ คือการยอมมอบตนตามประสงค์ของพระผู้เป็นเจ้าโดยสิ้นเชิง ยังหมายถึงความสันติความปลอดภัย อิสลามในฐานะเป็นชื่อของศาสนาใช้ตามคัมภีร์อัลกุรอาน “มุสลิม” คือผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม คำว่ามุสลิมยังมีความหมายรวมถึงผู้ไฟสันติ ผู้ยอมมอบกายและหัวใจต่อพระเจ้า คนไทยที่นับถือศาสนาอิสลามจึงได้ชื่อว่าชาวไทยมุสลิม “อัลลอฮ์” พระนามเฉพาะของพระผู้เป็นเจ้า หมายถึง พระนามของพระผู้เป็นเจ้าแห่งสากลจักรวาล ศาสนาอิสลามนับถืออัลลอฮ์องค์เดียวเท่านั้นที่เป็นผู้บังเกิดโลกนี้และจักรวาลทั้งหลายพร้อมทั้งเป็นผู้ทรงบังเกิดสิ่งที่มีชีวิตและสิ่งที่ไม่มีชีวิต สิ่งที่เรามองเห็นและสิ่งที่เรามองไม่เห็น ทรงเป็นผู้สร้าง ทรงเป็นผู้ควบคุมทรงเป็นผู้ดูแลและเป็นผู้ทรงประทานสรรพสิ่งทั้งหลายม “อัลกุรอาน” เป็นคัมภีร์ของศาสนาอิสลามซึ่งรวบรวมวะหฺยู หรือพระคำรัสของอัลลอฮ์ที่ทรงประทานแก่ศาสดามุฮัมมัดผ่านมลาอิกะฮ์ที่มีนามญิบรีล เพื่อเป็นสิ่งที่ชี้ทางแก่นุชชชาติถ่ายทอดเป็นภาษาอาหรับครั้งแรกในคืนอัลก้อดร์ คือคืนที่สำคัญที่สุดในเดือนเราะมาฎอน หลักการของอิสลามมี 2 ประการคือ หลักศรัทธา 6 ประการคือศรัทธาในพระเจ้า (อัลลอฮ์) ศรัทธาในบรรดามลาอิกะฮ์ของอัลลอฮ์หรือเทวดา ศรัทธาในบรรดาคัมภีร์ของอัลลอฮ์ ศรัทธาในบรรดาศาสดาหรืออนบี (ศาสดาหรืออนบีแปลว่าผู้ประกาศหรือว่าแจ้งข่าว) ศรัทธาในวันตัดสินและการเกิดใหม่ในปรโลก และศรัทธาในกฎกำหนดศกาวะแห่งธรรมชาติแห่งชีวิต และสำหรับหลักปฏิบัติคือมีศรัทธา หมายถึง ความเชื่อถือ ความเลื่อมใสมี 5 ประการ คือการปฏิญาณตนว่า “ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์และท่านนบีมุฮัมมัด(ซ.ล.) คือศาสนทูตของพระองค์” การนมาซหรืออนมัศการวันละ 5 เวลา คำว่า “นมาซ” เป็นภาษาเปอร์เซียแปลเป็นภาษาไทยว่า “ละหมาด” เวลาที่กำหนดไว้คือ ย่ำรุ่งก่อนดวงอาทิตย์ขึ้น บ่าย เย็น หัวค่ำ และยามดึกก่อนเที่ยงคืน การละหมาดอาจทำที่ใดก็ได้แต่ต้องหันหน้าไปทางเมืองมักกะฮ์ประเทศซาอุดีอาระเบีย การถือศีลอด (1 เดือนคือเดือนที่ 9 ของฮิจเราะห์ศักราชตามปฏิทินทางจันทรคติของอิสลาม ซึ่งเรียกเดือนเราะมาฎอน) การบริจาคซะกาต และการประกอบพิธีฮัจญ์ คือการไปเยี่ยมหรือการเดินทางไปมักกะฮ์

ศาสนาอิสลามได้เข้ามาสู่ประเทศไทยตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัยโดยมีอิทธิพลอยู่บนแหลมมลายุก่อนแล้ว เพราะมีหลักฐานปรากฏว่าชาวมุสลิมจากประเทศอาหรับและอินเดียได้เข้ามาทำการค้าและเผยแพร่ศาสนาอิสลามแก่ผู้ที่อยู่บนแหลมมลายูในสมัยกรุงศรีอยุธยา ในช่วงประมาณคริสต์ศักราช 1590-1605 ได้มีพ่อค้าชาวอาหรับจากประเทศเปอร์เซียชื่อ “เณก อะหมัด” เข้ามาตั้งหลักแหล่งและค้าขายอยู่ในกรุงศรีอยุธยา ซึ่งต่อมาพ่อค้าผู้นี้ได้รับการแต่งตั้งจากพระมหากษัตริย์

ไทย คือพระเจ้าทรงธรรมให้เป็นเจ้าพระยาเอกะหมัด ตำแหน่งสมุหนายกโดยให้ว่าราชการทางฝ่ายเหนือ ท่านผู้นี้ได้เป็นบรรพบุรุษของตระกูลไทยในปัจจุบันหลายตระกูล สำหรับชาวมุสลิมในจังหวัดภาคใต้ของไทยนั้นเป็นชนพื้นเมืองมาแต่ดั้งเดิม มิได้สืบเชื้อสายมาจากชาวมุสลิมที่เข้ามาทำการค้า หรืออพยพมาจากดินแดนอื่น เพราะมีหลักฐานปรากฏว่าชนชาติดั้งเดิมเหล่านี้ได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่บนแหลมมลายู ตั้งแต่ก่อนคริสต์ศักราชเป็นเวลา 43 ปี และมีอาณาจักรสำคัญ คืออาณาจักรลังกาชุกะ ต่อมาประมาณคริสต์ศักราช 220 ชนชาตินี้ก็ได้ก่อตั้งอาณาจักรขึ้นที่จังหวัดนครศรีธรรมราช และในคริสต์ศักราช 658 เกิดอาณาจักรขึ้นใหม่ คืออาณาจักรศรีวิชัย มีอิทธิพลแผ่ไปทั่วแหลมมลายู และอาณาจักรที่จังหวัดนครศรีธรรมราชก็ตกอยู่ในอำนาจของอาณาจักรศรีวิชัยด้วย จนกระทั่งถึงคริสต์ศตวรรษที่ 8 อาณาจักรศรีวิชัยเสื่อมอำนาจลง และอาณาจักรใหม่เกิดขึ้นแทนที่ คืออาณาจักรมัชปาหิต ต่อมาถึง คริสต์ศักราช 1401 อาณาจักรนี้ก็เสื่อมสลายลง และอิทธิพลของศาสนาอิสลามก็ได้แผ่เข้าแทนที่ วัฒนธรรมอินเดียที่เคยมีอยู่ในบริเวณนี้ประมาณปลายคริสต์ศตวรรษที่ 8 ถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 9 ศาสนาอิสลามได้เข้าฝังรกรากในอาณาจักรปัตตานี ซึ่งก่อตั้งโดยพระยาดนกุศลันคารา และขยายตัวไปครอบคลุมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปัจจุบันชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามมีอยู่ทั่วประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 13) ผู้นับถือศาสนาอิสลามต้องยึดหลักคำสอนจากคัมภีร์อัลกุรอาน เป็นธรรมนูญในการดำเนินชีวิตในทุกๆด้าน ไม่ว่าจะเป็น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการศึกษา ส่วนหลักธรรมจักรวรรดิวัตรเป็นหลักธรรมสำหรับพระราชที่ประชาชนก็สามารถนำมาปฏิบัติได้ การจัดการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยหลักธรรมเข้ามาประยุกต์ใช้ในทุกๆ ด้าน เพราะการศึกษาจะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษานั้นๆ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมจักรวรรดิวัตรกับการบริหารงานตามหลักอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี เนื่องจากปัจจุบันมีผู้นับถือศาสนาอิสลามกระจายอยู่ตามจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ จึงได้จัดการเรียนการสอนศาสนาอิสลามควบคู่สายสามัญในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อนำข้อมูลมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงส่งเสริมและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานบริหารจัดการในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานครและนนทบุรีต่อไป

ปัญหาการวิจัย

ปัญหาการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมจักรวรรดิวัตรของผู้บริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับใด
2. ระดับการบริหารงานตามหลักอิสลามของผู้บริหารของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับใด
3. ระดับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมจักรวรรดิวัตรกับการบริหารตามหลักอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีเป็นอย่างไรอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารตามหลักธรรมจักรวรรดิวัตรของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวม
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารตามหลักอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวม
3. เพื่อศึกษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมจักรวรรดิวัตรกับการบริหารตามหลักอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี

สมมุติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยมีสมมุติฐานการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ระดับการบริหารตามหลักธรรมจักรวรรดิวัตรของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ระดับการบริหารงานตามหลักอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ระดับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมจักรวรรดิวัตรกับการบริหารตามหลักอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเขตกรุงเทพมหานครและนนทบุรีที่ปฏิบัติการในปีการศึกษา 2556 จำนวน 51 สถานศึกษา สถานศึกษาละ 15 คน รวมจำนวน 765 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) จากจำนวนโรงเรียนร้อยละ 70 ของประชากร ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 36 โรงเรียน และผู้บริหารโรงเรียนร้อยละ 50 ได้ผู้บริหารโรงเรียน 8 คน รวมกลุ่มตัวอย่างได้ 288 คน ของประชากร ซึ่งสูงกว่าตารางการเลือกกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krajcie & Morgan, 1970, pp.607-608) และยอมรับได้

2. ขอบเขตด้านเนื้อหาและตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ด้านเนื้อหา การบริหารตามหลักธรรมจักรวรรดิวัตร (พระธรรมปิฎก (ประยุตโต), 2546, หน้า 339) และการบริหารตามหลักอิสลามตามหลักคำสอนจากมหาคัมภีร์อัลกุรอาน (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ, 2514, หน้า 1-1173)

2.2 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

2.2.1 ตัวแปรอิสระ 1 (Independent variable 1) ได้แก่ หลักธรรมจักรวรรดิวัตร 12 คือธรรมอันเป็นพระราชจริยานุวัตรสำหรับพระมหากษัตริย์และพระราชอาเอกในโลก (พระธรรมปิฎก ประยุตโต, 2546, หน้า 339)

2.2.1.1 ควรอนุเคราะห์คนในราชสำนักและคนภายนอกให้มีความสุขไม่ปล่อยปละละเลย

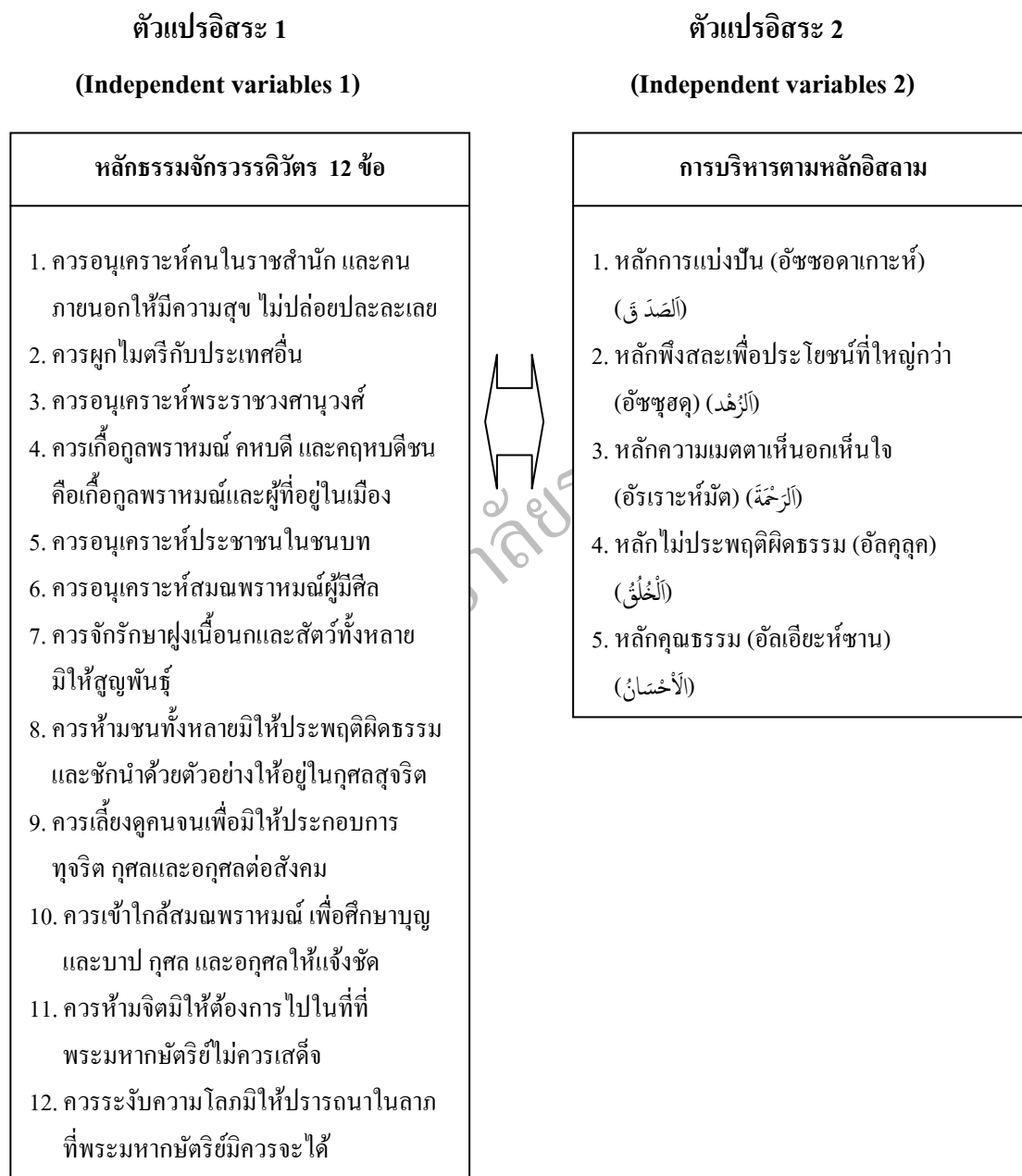
2.2.1.2 ควรผูกไมตรีกับประเทศอื่น

2.2.1.3 ควรอนุเคราะห์พระราชวงศานุวงศ์

- 2.2.1.4 ควรเกื้อกูลพราหมณ์ คหบดี และคฤหบดีชน คือเกื้อกูลพราหมณ์
และผู้ที่อยู่ในเมือง
- 2.2.1.5 ควรอนุเคราะห์ประชาชนในชนบท
- 2.2.1.6 ควรอนุเคราะห์สมณพราหมณ์ผู้มีศีล
- 2.2.1.7 ควรจักรักรักษาฝูงเนื้อ นก และสัตว์ทั้งหลายมิให้สูญพันธุ์
- 2.2.1.8 ควรห้ามชนมิให้ประพฤติดิฉิธรรมและชักนำด้วยตัวอย่างให้อยู่
ในกุศลสุจริต
- 2.2.1.9 ควรเลี้ยงดูคนจนเพื่อมิให้ประกอบทุจริตกุศลและอกุศลต่อสังคม
- 2.2.1.10 ควรเข้าใกล้สมณพราหมณ์ เพื่อศึกษาบุญบาปกุศลและอกุศลให้
แจ้งชัด
- 2.2.1.11 ควรห้ามจิตมิให้ต้องการไปในที่ที่พระมหากษัตริย์ไม่ควรเสด็จ
- 2.2.1.12 ควรระงับความโลภมิให้ปรารถนาในลาภที่มหากษัตริย์มิควรจะมี
ได้
- 2.2.2 ตัวแปรอิสระ 2 (Independent variable 2) ได้แก่ หลักการบริหารตามหลัก
อิสลามตามทฤษฎีของหลักคำสอนในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน (สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ, 2514,
หน้า 1-1173) ประกอบด้วย
- 2.2.2.1 หลักการแบ่งปัน (الصَدَقَة) (อัสซอคาเกาะห์)
- 2.2.2.2 หลักพึงสละเพื่อประโยชน์ที่ใหญ่กว่า (الزُّهْد) (อัสซุซุด)
- 2.2.2.3 หลักความเมตตาเห็นอกเห็นใจ (الرَّحْمَة) (อัสเราะห์มัด)
- 2.2.2.4 หลักไม่ประพฤติดิฉิธรรม (الْخُلُق) (อัลคูลุก)
- 2.2.2.5 หลักคุณธรรม (الأَحْسَان) (อัลฮัสาน)
- 2.2.2.6 หลักบำเพ็ญให้กิเลสเบาบาง (الْمُجَاهَدَة) (อัลมุญาฮาอะห์)

กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

จากแนวคิดการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1.1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual framework)

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจในความหมายของคำศัพท์เฉพาะในการวิจัยครั้งนี้ตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้นิยามคำศัพท์เฉพาะที่เป็นคำหลักๆ ไว้ ดังนี้

กรุงเทพมหานครและนนทบุรี หมายถึง สถานที่ที่ผู้วิจัยกำหนดสำหรับการทำวิจัยเรื่องการบริหารตามหลักอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขตกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในครั้งนี้

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม หมายถึง โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี ซึ่งเป็นโรงเรียนเอกชนตามมาตรา 15(1) เป็นโรงเรียนที่สอนวิชาศาสนาควบคู่กับวิชาสามัญ และสอนในระบบโรงเรียนโดยใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ปี 2521 (ฉบับปรับปรุงปี 2533) และหลักสูตรอิสลามศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปี 2535 และโรงเรียนเอกชนตามมาตรา 15(2) เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนศาสนาอย่างเดียวกับหลักสูตรที่สอนศาสนาควบคู่กับวิชาสามัญ ซึ่งใช้หลักสูตรกรมการศึกษานอกโรงเรียน (หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ปี 2530) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น

การบริหาร หมายถึง การดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยใช้หลักธรรมจักรวรรดิวัตรตามแนวทางของศาสนาอิสลามให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพโดยการใช้หลักการและวิธีการที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินการนั้น

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารระดับต่างๆ ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี

ความสัมพันธ์ หมายถึง ความเกี่ยวเนื่อง เชื่อมโยงสอดคล้องระหว่างข้อความหนึ่งกับอีกข้อความหนึ่ง

หลักธรรมจักรวรรดิวัตร หมายถึง ธรรมอันเป็นพระราชจริยานุวัตรสำหรับพระมหากษัตริย์ และพระราชาเอกในโลก โดยพระมหากษัตริย์ผู้ปกครองประชาชนทรงถือและอาศัยธรรมข้อนี้เป็นธงชัยสำหรับการดำเนินกุศโลบายและวิเทโศบาย (พระธรรมปิฎก ปรยุตโต, 2546, หน้า 339)

1. ควรรอเหตุระหัดคนในสำนัก และคนภายนอก ให้มีความสุข ไม่ปล่อยให้ปลงปละเลย หมายถึง ไปประชุมอย่างสม่ำเสมอทั้งภายในและภายนอกมีการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ได้บังคับบัญชาเมื่อมีปัญหาการบริหารในส่วนใดผู้บริหารจะช่วยแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นอย่างเต็มความสามารถ

2. **ควรผูกไมตรีกับประเทศอื่น** หมายถึง มีการบริหารแบบสร้างเครือข่ายกับสถานศึกษาอื่นๆ เสมอ จัดให้มีงานวิชาการเพื่อกระตุ้นให้ผู้สอนและผู้เรียน ได้แลกเปลี่ยนความรู้ ต่อยอดความคิด และให้การอบรมหรือประชุมร่วมกับผู้ได้บังคับบัญชาคอยชี้แนะการทำหน้าที่ของแต่ละฝ่าย

3. **ควรอนุเคราะห์พระราชวงศานวงศ์** หมายถึง ใช้หลักธรรมาภิบาลในการปกครอง ผู้ได้บังคับบัญชามีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีเป็นแบบอย่างให้ผู้ได้บังคับบัญชา และมีโครงการส่งเสริมการอบรมบ่มเพาะคุณธรรมจริยธรรมให้แก่บุคลากร และเด็กนักเรียน

4. **ควรเกื้อกูลพราหมณ์ ทนบดี และคฤหบดีชน** คือเกื้อกูลพราหมณ์และผู้ที่อยู่ในเมือง หมายถึง ให้ความสำคัญกับบุคคลทุกประเภททุกอาชีพที่มาติดต่อกับสถานศึกษา ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง สนับสนุนกิจกรรมด้านวิชาชีพให้กับผู้ได้บังคับบัญชาและนักเรียน และจัดให้มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

5. **ควรอนุเคราะห์ประชาชนในชนบท** หมายถึง มีระบบดูแลด้านโภชนาการอาหาร และเวชภัณฑ์ที่ดี ถูกสุขลักษณะ และมีคุณภาพที่ดี ให้ความสำคัญกับผู้เรียนที่บกพร่องทางการเรียนรู้ และมุ่งเน้นการสร้างทักษะ และหลักวิชาการแบบคิดได้ปฏิบัติเป็น

6. **ควรอนุเคราะห์สมณพราหมณ์ผู้มีศีล** หมายถึง ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนและบุคลากร ได้เข้าถึงหลักธรรมคำสอนอันถ่องแท้ของศาสนาอย่างเต็มพละกำลังมีการพัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ฐานข้อมูลเพื่อลดงานเอกสารของครูให้น้อยลง และมีการให้รางวัลกับผู้ได้บังคับบัญชา และนักเรียนที่มีความประพฤติดีและมีผลการเรียนดี

7. **ควรจักรักรักษาฝูงเนื้อ นก และสัตว์ทั้งหลายมิให้สูญพันธุ์** หมายถึง ส่งเสริมความซื่อสัตย์ในสถานศึกษาให้รู้สำนึกปฏิบัติหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบมุ่งพัฒนาคุณลักษณะ ดี เด่น และมีความสุขให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน และจัดให้มีอัตลักษณ์ของสถานศึกษา

8. **ควรห้ามชนทั้งหลายมิให้ประพฤติผิดธรรม และชักนำด้วยตัวอย่างให้อยู่ในกุศลสุจริต** หมายถึง ส่งเสริมให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมให้เยาวชนห่างไกลจากอบายมุข ทั้งปวงส่งเสริมให้ทำกรรมดีมุ่งปลูกฝังให้เยาวชนได้เรียนรู้ที่จะตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่และข้าเกรงในพระเจ้า และมุ่งส่งเสริมให้เคารพในสิทธิของกันและกัน

9. **ควรเลี้ยงดูคนจน เพื่อมิให้ประกอบการทุจริต กุศลและอกุศลต่อสังคม** หมายถึง จัดทำโครงการต่อต้านยาเสพติด สร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนจนประสบผลสำเร็จ จัดทำโครงการประชาธิปไตยที่ถูกต้อง เช่น ความเห็นต่างแต่ไม่แตกแยก ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน มีความซื่อสัตย์ เป็นต้น และจัดให้มีสวัสดิการแก่คณะครูเพิ่มเติม เช่น อาหารกลางวัน หรือมีเงินช่วยเหลือเนื่องในวันสำคัญๆ

10. **ควรเข้าใกล้สมณพราหมณ์ เพื่อศึกษาบุญและบาป กุศล และอกุศลให้แจ้งชัด** หมายถึง เป็นคนที่มีศรัทธาอย่างแรงกล้าในการประกอบความดีชอบที่จะพุดคุยสัมมนากับผู้มีความรู้เสมอ และเป็นบุคคลที่รักสันโดษ และไม่หลงในลาภยศ สรรเสริญ จนเกินควร

11. **ควรห้ามจิตมิให้ต้องการไปในที่ที่พระมหากษัตริย์ไม่ควรเสด็จ** หมายถึง คอยจัดแหล่งอบายมุข หรือสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชนให้ห่างไกลจากอบายมุขต่างๆ มีนโยบายส่งเสริมสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาให้น่าอยู่ จัดสภาพห้องเรียนทำให้เรียนอย่างมีความสุข จัดให้มีสื่อการสอนและแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกได้เป็นอย่างดี

12. **ควรระงับความโลภมิให้ปรารถนาในลาภที่พระมหากษัตริย์มิควรจะได้** หมายถึง ชอบใช้ชีวิตสมถะและพอเพียง และเป็นแบบอย่างที่ดีมีความสามารถในการบริหารและแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่ บริหารงานเป็นที่ไว้เนื้อเชื่อใจ ไม่พุดจาต่อเสียด ไม่คิดระแวง และแทงข้างหลังคนอื่น

หลักอิสลาม หมายถึง หลักการและบทบัญญัติการบริหารตามบัญญัติของพระองค์ อัลลอฮ์ที่ปรากฏในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอาน พระวจนะของท่านศาสดามุฮัมมัด (ซ.ล.) ที่ปรากฏในคำสอนและเกียรติประวัติของเหล่าอัครสาวกของท่านศาสดา

การบริหารตามหลักอิสลาม หมายถึง การบริหารจัดการโดยยึดถือแนวทางในพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานและแบบอย่างคำสอนของท่านนบีมุฮัมมัด (ซ.ล.) การยอมรับอัลลอฮ์ในฐานะผู้มีอำนาจสูงสุด ผู้ทรงกรรมสิทธิ์และเอกสิทธิ์อันสมบูรณ์ของอำนาจสูงสุดนี้ และเป็นสิ่งจำเป็นแก่มุสลิมทุกคนที่จะต้องยอมรับ คือ

1. **หลักการแบ่งปัน (อัซซอดาเกาะห์) (الصَّدَقَةُ)** หมายถึง มีการช่วยเหลือผู้ประสบภัยหรือการทดสอบจากพระเจ้า มีการสละทรัพย์สินของของตนเพื่อสาธารณประโยชน์ มีการให้ความรู้และคอยแนะนำให้ทำในสิ่งที่ดีและถูกต้องตามหลักศาสนาเสมอ มีการสร้างแหล่งเรียนรู้ตามสถานที่สาธารณะ และนำหลักคุณธรรมมาบริหารวิชาการและบริหารงานบุคคล

2. **หลักพึงสละเพื่อประโยชน์ที่ใหญ่กว่า (อัซซุฮุด) (الزُّهْدُ)** หมายถึง มีการสละสิทธิอันพึงจะได้ให้แก่ผู้มีความจำเป็นมากกว่า มีการให้สิ่งของแก่ผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน มีการเกื้อกูลคำจูลผู้ที่ขัดสนขาดแคลน มีการสงเคราะห์ญาติตามโอกาสอันสมควร และมีใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

3. **หลักความเมตตาเห็นอกเห็นใจ (อัรระหะมะ) (الرَّحْمَةُ)** หมายถึง เป็นผู้ที่มิใจกรุณาเมตตาและสงสารผู้อื่น มีการปฏิบัติต่อผู้อื่นในเรื่องต่างๆชีวิตประจำวันโดยไม่แบ่งชั้นวรรณะ เป็นผู้ที่บริหารงานโดยไม่ใช้ให้กระทำในสิ่งที่เกินกำลังความสามารถของผู้เป็นผู้นำได้บังคับบัญชา เป็นนักปกครองที่ไม่ชอบใช้มาตรการรุนแรงและสร้างความยุ่งยากในการทำงาน และเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชามีปัญหาไม่เข้าใจแต่ให้กำลังใจและคอยช่วยเหลือเสมอ

4. **หลักไม่ประพฤตินิคมธรรม (อัลคูลุก) (أَلْخُلُقُ)** หมายถึง เป็นผู้ที่ไม่ปิดบังวิชาความรู้สั่งสอนตักเตือนแก่ผู้อื่นอย่างไม่โอ้อวด มีการรักษาความยุติธรรมในการตัดสินต่างๆ ระหว่างนักเรียน หรือระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ มีความมั่นคงต่อสิ่งที่ขอให้ปกปิดเป็นความลับ ไม่มีลักษณะเมื่อเขาพูดเขาก็พูดโกหก และเมื่อเขาสัญญาเขาก็ละเมิดสัญญา และเมื่อเขาได้รับความไว้วางใจเขาก็บิดพลิ้ว และเป็นนักบริหารที่รักความถูกต้องเป็นอันดับหนึ่ง

5. **หลักคุณธรรม (อัลเอียะห์ซาม) (الأَحْسَانُ)** หมายถึง มีจิตยาเกรง สำนวญต่อพระเจ้าเสมอ มีความประพฤติดีต่อผู้อื่นรอบข้างหวังดีต่อกัน นำความรู้ไปใช้โดยไม่มุ่งหวังอามิสสินจ้างใด มีความนอบน้อมต่อมศนพุดจาสุทททพออนโยน และปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณครูเป็นนิจสิน

6. **หลักบำเพ็ญให้กิเลสเบาบาง (อัลมุญาฮาต๊ะห์) (الْمُجَاهَدَةُ)** หมายถึง มีการทำกิจละหมาคเพื่อให้อจิตใจสงบตามบทบัญญัติของศาสนาอิสลามเสมอ มีจิตสำนึกความละอายและเกรงกลัวในบาป มีการรู้จักอดทน อดกลั้น ต่อสิ่งที่มาประสบ มีการควบคุมจิตไม่ให้เกิดความโลภ โกรธ หลง และมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่นักเรียนและโครงการด้านจิตอาสาอยู่เสมอ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงระดับการบริหารงานตามหลักธรรมจักรวรรดิวัตรของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี ในภาพรวม
2. ได้ทราบถึงระดับการบริหารงานตามหลักอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในกรุงเทพมหานครและนนทบุรีในภาพรวม
3. ได้ทราบถึงระดับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารตามหลักธรรมจักรวรรดิวัตรกับการบริหารตามหลักอิสลามของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี
4. จะได้นำความรู้เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายความสัมพันธ์กับการบริหารไปใช้ในของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในกรุงเทพมหานครและนนทบุรี
5. จะได้นำผลการวิจัยไปใช้ขยายผลการวิจัยการบริหารตามหลักธรรมจักรวรรดิวัตรกับการบริหารตามหลักอิสลามในทางการศึกษาต่อไป